

Szachermacher

---

3 kwietnia 1975 r. Bobby Fisher odmówił podjęcia walki z Anatolijem Karpowem, oddając mu tytuł Szachowego Mistrza Świata. Fisher nie podjął się obrony tytułu, ponieważ Międzynarodowa Federacja Szachowa (Federation Internationale des Echecs – FIDE) nie zgodziła się przyjąć jego żądań odnośnie warunków meczu.

Szachermacher

Fisher uważał, że dotychczasowe mecze szachowe były ustawione. Tym bardziej, że Karpow, który od 1975 r. przez 10 lat dzierżył tytuł mistrza świata, uważany był za ulubieńca Breżniewa. Ponadto, wbrew jego niezaprzeczanemu geniuszowi, zarzucano mu, że kilka partii wygrał nieuczciwie.

Karpow został 12. w historii mistrzem świata w szachach. Dominował w tych rozgrywkach od początku lat siedemdziesiątych do lat osiemdziesiątych, wygrywając po kolei światowe turnieje szachowe. Udowodnił, że jest najlepszym graczem, wygrywając m.in. z byłym obywatelem Związku Radzieckiego Wiktorem Korcznojem. Po jednym z meczów z Korcznojem, we Włoszech w 1981 r., Karpow wysłał telegram do Breżniewa:

„Wielce szanowny Leonidzie Iljiczu! Jestem szczęśliwy, że mecz o tytuł mistrza świata zakończył się naszym zwycięstwem. Przyjmijcie drogi Leonidzie Iljiczu, wyrazy serdecznej wdzięczności za ojcowską troskę i uwagę, poświęconą mnie i naszej delegacji w okresie przygotowań i podczas meczu. Zapewniam Komitet Centralny KPZR i Prezydium Rady Najwyższej ZSRR, Rząd Radziecki i osobiście Was, Leonidzie Iljiczu, że w przyszłości dołożę wszelkich starań dla pomnożenia sławy radzieckiej szkoły szachowej”.

Tytuł mistrza zabrał Karpowowi dopiero Garri Kasparow. Historie o meczach tych dwóch indywidualności, preferujących zupełnie inny styl gry, są fascynującą lekturą. Karpow był kochany w Związku Radzieckim i posiadał wiele potężnych politycznych kontaktów. Kasparow był określany jako typ buntowniczy, często wypowiadający się o swoim przeciwniku i o rządzie, stąd ich walki były zarówno polityczne, jak i psychologiczne.

Pojawiały się plotki, że Karpow chciał otruć Kasparowa. Często przytacza się też opowieść o tym, że zatrudnił hipnotyzera, który siedział na widowni podczas partii szachów, próbując wpłynąć na Kasparowa. Twierdzono również, że Karpow regularnie przekupywał sekundantów Kasparowa i jego trenerów, by zdradzili mu kluczowy sekret, podobno chciał też przekupić głównego trenera Kasparowa.

Garri Kasparow był zdania, że Karpow, jedna z najbardziej wpływowych osób w Związku Radzieckim, nie tylko cieszył się bliskimi relacjami z Breżniewem, ale i często je wykorzystywał, by zablokować postępy armeńskiego chłopca (Kasparowa), m.in. Kasparow miał zakaz występowania na zagranicznych turniejach szachowych, które były kluczowe dla młodego mistrza. Zachodni komentatorzy twierdzili, że zbyt rozmowny, pół-Żyd, nie był idealnym reprezentantem społeczeństwa radzieckiego i dlatego utrudniano mu drogę do tytułu.

W końcu, w 1984 r., Kasparow otrzymał szansę gry o tytuł. Seria 48 meczów przeciw Karpowowi trwała pięć miesięcy i była zdominowana przez politykę. W pewnym momencie Karpow wygrywał już 5-0 i potrzebował tylko jednego zwycięstwa do uzyskania tytułu. Kiedy Kasparow zaczął wygrywać, Karpow zupełnie się pogubił. Prasa światowa, która relacjonowała mecz - przerywany i bez uzasadnienia odkładany przez władzę - jako największy sportowy come back w historii. I wtedy stała się rzecz niebywała. Florencio Campomanes, prezydent Międzynarodowej Federacji Szachowej (FIDE), a prywatnie bliski przyjaciel Karpowa, nagle przerwał grę, tłumacząc to wyczerpaniem obydwu graczy. Już wtedy dziennikarze zaczęli głośno mówić, że mecz jest ustawiony, zdrowie Karpowa jest świetne i że decyzja została podyktowana żądaniem radzieckiej federacji szachowej, by Karpow

utrzymał tytuł. Kilka miesięcy później Kasparow wygrał i oficjalnie został mistrzem świata w szachach.

Kasparow twierdził, że podczas meczu z Karpowem, jego najbardziej zaufany trener, Jewgienij Władymirow, zachowywał się dosyć podejrzanie i robił notatki z najnowszych taktycznych rozwiązań Kasparowa. Gracz był przekonany, że trener został przekupiony przez obóz rywala, dzięki czemu Karpow, po trzech przegranych partiach, zaczął nagle łatwo ubiegać posunięcia Kasparowa. Nie wszystkie ruchy na międzynarodowej szachownicy można było przewidzieć.

W styczniowym wydaniu „Inside Chess” z 1995 r. pojawił się artykuł o korupcji w Międzynarodowej Federacji Szachowej. Tekst opatrzony był ilustracją przedstawiającą dwa ptaki o głowach Kasparowa i Campomanesa – prezydenta FIDE, w przyjacielskim uścisku. Nad ich głowami znajdował się napis; „Łapówki, Nadużycia, Oszustwa”. W wydaniu opisano zachowania korupcyjne podczas wyboru do FIDE. Campomanes, który zapowiadał, że nie będzie ubiegał się o reelekcję, został wybrany ponownie dzięki poparciu, tym razem, Garri’ego Kasparowa – dawnego wroga.

Zgodnie z kodeksem etyki Międzynarodowej Federacji Szachowej wręczanie, próby wręczania czy przyjęcie łapówki w jakiegokolwiek formie, mające wpływ na rezultat meczu szachowego lub wyborów do władz FIDE, jest pogwałceniem etyki szachisty.

*Źródła: amazon.com; nytimes.com;
chessninja.comarchive.deseretnews.c
om; sternik.yoyo.pl;
correspondencechess.com; fide.com*

Opublikowano w dniu 3.04.2019 r.

przez Wydział Informacji i Edukacji Antykorupcyjnej GSz CBA